

Stanko Žepić

Pavica Mrazović — Ružica Primorac: NEMAČKO-SRPSKOHRVATSKI FRAZEOLOŠKI REČNIK.

Nemački idiomatski izrazi sa srpskohrvatskim ekvivalentima, 1 004 str., Narodna knjiga, Beograd, 1981.

Konačno je izašao iz štampe dugo očekivan frazeološki rječnik kojega je rukopis sticajem nepovoljnih okolnosti godinama čekao na objavljivanje. Međutim, i s takvim zakašnjenjem ovaj je rječnik i sada aktualan i nije izgubio ništa od svoje vrijednosti, kako se to zna dogoditi s mnogim rječnicima koji brzo zastarjevaju.

Na prvi pogled već fascinira obilje građe koju su autorice skupile i obradile: rječnik sadrži oko 20 000 frazeoloških izraza i njihovih srpskohrvatskih ekvivalenata. Izrazi su odabirani po principu — da se izrazimo laički — da cjelina fraze znači nešto drugo nego njezini dijelovi. Iz toga proizlazi i manje ili više mehanički postupak u redanju građe. Ako fraza sadrži imenicu, onda je ta imenica odrednica po kojoj je fraza uvrštena u rječnik; ako je fraza bez imenice, onda su odrednice pridjev odnosno prilog uz glagol ili sam glagol. U traženju fraze korisnik neće imati teškoća jer je u nekim slučajevima fraza uvrštena na dva mjesta, pa se upućuje na mjesto gdje je obrađena.

Izvori za građu bili su rječnici i najrazličitiji tipovi tekstova: od najtrivijalnije beletristike do filozofskih spisa Kanta, Hegela, Marxa i Engelsa. U tome je prva prava vrijednost ovog rječnika: svaka je fraza ilustrirana najmanje s jednim primjerom iz literature, a ako je izraz kolokvijalan i nema potvrdu u pisanom tekstu, onda je potvrđen magnetofonskim snimkama izvornih govornika. Ako takvih potvrda nije bilo, onda fraza nije ilustrirana primjerom, jer autorice nisu htjele same konstruirati primjere.

Druga je velika vrijednost ovog rječnika srpskohrvatska strana koja vrlo često njemački idiomatski izraz prevodi odgovarajućim idiomatskim izrazom iz srpskog ili hrvatskog jezika. Kad bi se ovaj rječnik okrenuo, dobila bi se vrijedna zbirka naših idiomatskih izraza.

Frazeološki rječnik Pavice Mrazović i Ružice Primorac neiscrpan je izvor jezičnog blaga; to nije samo rječnik u kojemu se može potražiti objašnjenje nepoznatih fraza nego knjiga po kojoj se može satima listati i uvijek iznova pronalaziti sve nove i nove izraze koji su i najobrazovanijem germanistu nepoznati. Da li su neki od njih možda efemerne tvorevine pisaca koje svoju specifičnu semantiku dobivaju iz konteksta i nisu uobičajene, pa su zbog toga nepoznate, to se iz teksta rječnika ne može vidjeti.

Kao ilustraciju donosimo nekoliko kratkih primjera da bi se vidjelo kako je građa prezentirana:

GLÜHBIRNE ▪ *j-m geht eine Glühbirne auf* (fam.) (up. Licht) proradio mu je kliker (fam.); ukapirao je (šatr.); shvatio je; sinulo mu u glavi

»Still, Mädels, wenn wir das nächste Mal mit ihnen reden... Dann aber gleich so, daß ihnen 'ne Glühbirne aufgeht...«

Wolf, Grenze S. 165.

RADIESCHEN ▪ *sich die Radieschen von unten besehen* (ili begucken) (fam. vojn. eufem.) otići pod ledinu; otegnuti papke (grubo); poginuti, pasti u ratu; biti mrtav; biti pod zemljom (eufem.); mirisati ljubičice odozdo (nov. grubo)

Wir haben keine Lust, ein paar Tage vor Beendigung dieses glorreichen Feldzuges uns noch *die Radieschen von unten zu begucken*. A Glöckle. Der alte Krüger? Der *besieht sich* doch schon längst *die Radieschen von unten*.

TAPETE ▪ *die Tapete(n) wechseln* (razg.) 1. preseliti se, promeniti stan; 2. promeniti lokal, tražiti bolji; 3. promeniti poziv, službu

1. 15 Jahre wohnen wir jetzt hier, wir sollen mal *die Tapeten wechseln*.

2. Laßt uns mal *die Tapete wechseln*. Ich weiß hier noch ein hübscheres Lokal.

3. Ich suche zum neuen Jahr eine neue Stelle. Ich muß unbedingt mal *die Tapeten wechseln*.

LEITARTIKEL ▪ *in Leitartikeln reden* (potc. nov) lojalno, u skladu sa državnim politikom iznositi svoje mišljenje; ponavljati misli uvodnih članaka iz novina; frazirati

Gibt es bei euch auch solche Funktionäre, die immer nur *in Leitartikeln reden*?

Autoricama treba zaista čestitati na obavljenom poslu i zahvaliti im što su nam dale rječnik kakav do sada nismo imali. Vrijednost mu ne umanjuje ni velik broj tiskarskih grešaka (koje u eventualnom drugom izdanju treba pomno ispraviti) ni neukusne korice (izdavača treba upozoriti da knjigu ne prodaje ambalaža nego sadržaj).